

K W E S T I O N A R I U S Z

b. jencu - internowanego - więźnia - "Xagielnika" - zezłancu

w Z.S.S.R.

- 1/ Dane osobiste: /imie, nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny/ Marian Tempel, por. aud., l. 44, adwokat, żonaty.
- 2/ Data i okoliczności zaareztowania: chwytywany w Wilnie, przy ul. Piasz-
kowej 10 m. 2. w nocy z dnia 12 na 13. października 1940 r. Rewizja
późnym dokonana poszukiwała broni, deklaracji, korespondencji, dok. itp.
- 3/ Nazwa obozu /więzienia - miejsca przymusowych robot/: Osadzony w
więzieniu na Łukiszachach, przez 3 miesiące w celi jednoosobowej
(samoty), następnie w celi zbiorowej (nr. 15 i 20). W dniu 14 czerwca 1941 r.
wywieziony do obozu pracy w "Pieskorlag" obł. Komi Z.S.S.R.
- 4/ Opis obozu, więzienia itp. /teren, budynki, warunki mieszkaniowe, higiena/:
Więzienie polskie jencu, na Łukiszachach w Wilnie - znane.
Warunki mieszkaniowe, początkowo były złe, potem w miarę
prefekturenia (ostatnio maldowało się tam około 3.000 osób)
czasem gorsze, w celach zbiorowych siedzieli do 40 osób, w celach
pojedynczych normalnie 3, a czasem i więcej osób.
Higiena w więzieniu zupełnie na przeciętnym poziomie.
- 5/ Skład jenców, więźniów, zezłanców /narodowość, kategoria przestępstwa, poziom
umysłowy i moralny, wzajemne stosunki etc./ W więzieniu do lutego 1941 r.
przeważnie siedzieli Polacy i zw. politycy. (Kontrowersyjanci)
oficerowie, podoficerowie, urzędnicy, redaktorzy, adwokaci, naukowcy
świ., profesorowie U.S.B., robotnicy z P.P.S. i Bundu, działacze
polityczni i społeczni. Poziom umysłowy i moralny b. wysoki. (Chadnie-
nie jednak należy, że w każdej celi znajdował się frachator - donosi-
ciel Kalszewicki) W każdej kwaterze celi odbywały się wykładki, odczyty i t.p.
W lutym 1940 zaczęły napływać litwini, ukraińcy, afganie i t.p., większość
jednak była Polaków. W obozie warunki były koszmarnie, otoczenie z najgorszych tyłów
Kryminalnych, z całkowitym "moral insanity". Stosunek do Polaków b. wrogi, żydowski,
lwiec na każdym kroku. Kradzieże, przekupstwa, oszustwa nawet ze strony t. zw. władz
obozu t. j. t. zw. "pridełkow" ludzie tamtejsi b. bestyj w ludzkiej skórze.
- 6/ Życie w obozie, więzieniu itp. /przebieg przeciętnego dnia, warunki pracy,
normy, wynagrodzenie, wyżywienie, ubranie, życie koleżeńskie i kulturalne etc./
Regulamin więzienny nie był osty. Tembardziej, iż cele wykazywały
zbiorowy i regularny oraz solidaryz. ofiar. Częste rewizje w celach. Wyższe denerw-
jęcym było wotanie nacz. więźniów na śledztwo, które było prowadzone
po barbarzyńsku. Wymyslanie, przesłuchiwanie więźniów godzinami na

stojaco, biece i t.p. W okresie pracy nie bylo. Kalfaktorami byli t.zw. kryninalni. W okresie pracy wszystkie warunki zycia byly gorzej niz dla swietat domowych. Praca 12 godzin, dzien w dzien, polowa oddzialu w dzien od brano - do 6 wieczor. druga odwracnie. Bardzo kumitawne bez ziemiarki, bez itp. podraz deszczu przemalaty. Wlascia i obuwie nie oddzielajacy, odzywianie glodowe, czo-
 7/ Stosunki wzladz NKWD do Polakow /sposob badania, tortury, kary, propaganda komunistyczna, informacje o Polsce etc./ Stosunek K.R.W.D do Polakow wrogi

sztyderczy, narechowany byl nacjonalizmem i megalomanią, sedzisz sledczych. Za wroga K.R. uważali Anglie, sposob badania sprecyzny z wszelkimi wymoga-
 ni humanitaryzmu - bylo to foprestu fizyczne i moralne negacni zne. Sposob badania polegat na tym, aby oskarzonego zmuszic do przyznania sie do tych czynow, ktore mialy byc podstawa oskarzenia. Udzial w wojnie bolsz. 1918-20 byl uwaza-
 nym za foprestu foprio. Wiedzi bylo, iz wazacy odziosse ob. dzalajacy wedlug jednej metody, ktorej sie nauczyl. Lejcia o Polsce, Europie zupełnie bledne, na poziomie popularnych broszurek bolszew. Kalfaktorami oparte na przewrotnej propagandzie komunistycznej.

8/ Pomoc lekarska, szpitale, smiertelnosc /wymienio nazwiska zmarlych/
 Opieka lekarska w okresie dostateczna - na poziomie. W okresie pracy sadna - braku lekarstw, sredstow opatrunkowych. Brenka na okropny bilinat, glod, wyzerfanie fizyczne - lekarstwa byly nie moglo. W szpitalach bylo lepiej, lepsze odzywianie, znie-
 warunki bytu, - wydawalo sie tam pobyt rajem w porownaniu z jolyc-
 ken w t.zw. oddzieleniu. Odkrety wypisywano ze szpitalu w polowie choroby. Smiertelnosc duza, z nazwisk pamietam red. Olssina z 2-wy i kpt. elikulowskiego z Wilna

9/ Czy i jaka byla kuczynosc z Krajem i rodzina?
 W okresie udzieleno mi widzenia z zena i dzieckiem. Potym wszelka kuczynosc sie zerwala.

10/ Kiedy zostal zwolniony i w jaki sposob dostal sie do Armii:
 Zwolniony z okresu pracy 14 wrzesnia 1941 r., przybytem z transportem zwolnionych do Buzuluwu w dniu 24.11.41 i zostalem przyjet do elonji Polskiej w 2.5.42.

M.p., dnia 7 stycznia 1943 r.

otto empfer